

SHF

Svenska Hunduppfödareföreningen

*Rasspecial
broholmer*

Mikaela Borg
CREATOR ENCEFALON GENEFALON SE

- **Narkotikahund**
- **Kost/genetik**
- **Mygg & knott**

SHF 2023

Ordförande:

Bengt-Åke Bogren
ordforande@svenskahunduppodarföreningen.se

Vice ordförande:

Berit Bodin

Sekreterare:

My Wendel
sekreterare@svenskahunduppodarföreningen.se

Kassör:

Lisbeth Andersson

Ledamöter:

Charlotte Barvestad

Suppleanter:

Charlotte Laning Vrethammar
Ewa Arve
Mia Borg

Ansvarig utgivare:

Bengt-Åke Bogren

Redaktion:

Charlotte Laning Vrethammar
redaktor@svenskahunduppodarföreningen.se
Monika Wahlstedt

Ammacentralen

Kerstin Norberg
ammacentralen@svenskahunduppodarföreningen.se

Mentorskap

mentor@svenskahunduppodarföreningen.se

Valberedning:

Annette Andersson
Tommy Sundell
Anne-Lie Andersson
valberedning@svenskahunduppodarföreningen.se

Vi bygger vår webbtidning tillsammans!

Vi är nyfikna på vad du som uppfödare och medlem är intresserad av att läsa om. Tipsa oss gärna!

- Vet du intressanta personer att intervjua?
- Har du skrivit en artikel för en rasklubbstidning i angelägen fråga som kan passa hos oss?
- Finns det någon aspekt av uppfödarlivet som behöver belysas mer?

Kort sagt – tidningen är vår, din och alla medlemmars. Passa på att tipsa och påverka.

Du når oss genom att maila till:
redaktor@svenskahunduppodarföreningen.se

**Nästa nummer
utkommer i
september 2024
Manusstopp 15/8**

ur innehållet

Nytt från SKK	4	Valpköpare i ringarna	14	Mentorer	23
Mygg och knott	5	Valpar första gången	16	Sammandrag av webinarie	24
Narkotikahund	6	I huvudet på ...	18	Uppfödarpporträtt	28
		Kostens betydelse	20	Rasspecial broholmer	30

Information från ordförande

När dessa rader skrivs så har mycket hänt sedan sist. Utställningarna pågår för fullt runt om i landet och den stora utställningen i södra Sverige är avklarad. Då tänker jag på Viking Dog Show som gick av stapeln i vackra Ronneby Brunnsspark. Många tycker att den platsen är en av de vackraste parkerna att ha en utställning på. Jag är beredd att hålla med om detta! Klubbarna hade gjort ett stort och digert arbete för att allt skulle fungera. Jag tycker nog att man lyckats mycket bra med det mesta även om några tyckte det var långt att gå. Kanske lite trångt också men med så många ringar utställare och hundar så bli det lätt trångt, eller berodde det utställarnas tält?

I övrigt så finns det flera trevliga utställningar nu sommar som jag tycker du ska besöka. Tänk på den trevliga gemenskapen man får med kollegor (konkurrenser) eller med dina valpköpare. Sedan kanske det är en bra domare som låter just din fina uppfödning vinna!

I övrigt läser du väl vad som händer inom SKK med ny hemsida och nya kommittéer som ska jobba mot oss uppfödare i större utsträckning än tidigare. Bra! Ser mycket fram emot en bättre stöttning och en dialog med vår organisation. Hoppas också att vi tillsammans ser till att rashundar och seriösa uppfödare blir flera! När man läser om dessa olika korsade raser så undrar jag varför behövs dess. Vi har redan över trehundra raser i vårt land. Köp en rashund av oss uppfödare som ger dig trygghet i ditt hundköp. Du får av oss också ta del av vår erfarenhet och kunskap.

Med hopp om en skön sommar önskar SHF dig lycka till med alla hundaktiviteter er så hör vi på sensommaren igen!

Bengt-Åke Bogren
Ordförande

Gillar du vår tidning?

Vi är för närvarande två personer som ansvarar för att sätta ihop ett intressant nummer fyra gånger per år. För att kunna fortsätta med det behöver vi:

Artiklar!

Har du läst något intressant, vill du skriva själv eller känner du någon som skulle kunna bidra?

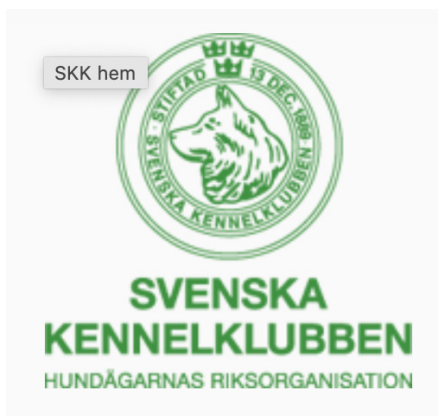
Bilder!

Vi har en sinande bildbank och behöver fler foton att använda vid behov. Framförallt behöver vi bilder på hundar i olika miljöer. Hundar på resa, hundar som tävlar, hundar i stan, hundar med barn, hundar hos veterinären, hundar som leker osv.

Om du skickar bilder till oss och vill att fotografens namn ska anges MÅSTE BILDEN VARA MÄRKT med fotografens namn! Det räcker alltså inte att skriva i mejlet vem som tagit bilden utan det måste finnas med i varje bilds namn så att namnet följer med när vi sparar ner bilden.

Tack på förhand från redaktionen!

Nytt från SKK

Kvalitetssäkring för höftledsröntgen, HD

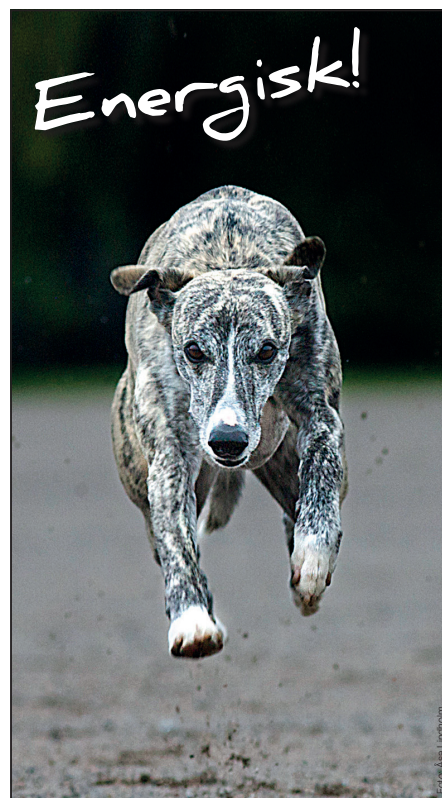
Efter Kennelfullmäktige 2023 bildades en arbetsgrupp för HD-frågor som har i uppgift att utveckla och kvalitetssäkra processen för höftledsröntgen. En del i deras arbete är att ta fram en genomtänkt kommunikationsplan. Här kan du läsa mer!

Vid Kennelfullmäktige 2017 fick Svenska Kennelklubben Centralstyrelse i uppdrag att tillsätta en utredning avseende höftledsdysplasi, kallad HD-utredningen. De flesta kraven som vid tillfället sattes upp har i dag blivit uppfyllda, men några frågor kvarstår och det beslutades därför vid Kennelfullmäktige 2023 att bilda en arbetsgrupp som ska arbeta vidare med dessa frågor.

Hela processen ska kvalitetssäkras. Hundar höftledsröntgas för att främja avelsarbetet och det är avgörande att hela processen håller hög standard. Arbetsgruppen för HD-frågor, som består av representanter från Svenska Kennelklubben och specialklubbarna, arbetar med att förbättra kvalitetssäkringen av höftledsröntgen. Gruppen har till uppgift att skapa tydliga processbeskrivningar och stärka uppfödarnas

förtroende genom en genomtänkt kommunikationsstrategi.

Arbetsgruppen har hittills träffats vid tre tillfällen och arbetet med att kvalitetssäkra varje steg i höftledsröntgenprocessen inkluderar allt från hur hundägare beställer röntgen och de rutiner som följs på veterinärklinikerna, till hur SKK avläser och använder resultaten i avelsvärderingen. Målet är att skapa en heltäckande och pålitlig process som ska vara klar under 2024. Mer info på www.skk.se

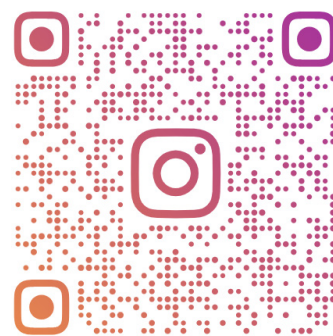

Vad har *din* hund för personlighet?

Nyfiken, positiv eller kanske energisk? Anmäl till BPH i vår och lär känna din hund ännu lite bättre!

www.skk.se/bph

SHF2022_BREEDERS

Följ SHF på Instagram!

Så skyddar du hunden mot knott och mygg

Huskurerna är många, men vad fungerar verkligen som skydd mot mygg och knott för hundar?

TEXT: MARIE GADOLIN

- Det finns tyvärr ganska begränsat med produkter registrerade för hund mot mygg och knott, säger Åsa Vilson, chefsveterinär på Östersunds djursjukhus. Hon jagar själv med setter och säger att hundar sällan drabbas av knott och mygg under fjälljakten.
- Under höstjakten är det oftast ett mindre problem, då har det lugnat ner sig. Det är värst på sommaren. Ju senare på hösten man är ute, desto mindre knott och mygg är det på fjället.

Till häst finns ett spraypreparat som heter Centaura, det är även registrerat för hund i Norge och enligt Åsa Vilson kommer det troligtvis att bli godkänt för hund även i Sverige.

- Det är det preparat vi brukar rekommendera, som vi vet fungerar, säger hon och fortsätter:
- Humanpreparat som inte är godkända för hund vill vi inte rekommendera, sådana får man i så fall använda på eget bevåg, men det är viktigt att hunden inte kommer åt att slicka i sig medlet. Ofta är det när man pausar i fjällvandringen som anstormningen av insekter kommer.

- Då är det en jättebra idé att lägga över hunden ett myggnät. Det är också bättre att lägga hunden i skuggan, insekterna angriper mer i solen, säger Åsa Vilson.

Om man väljer att ta på hunden någon slags täcke ska man tänka på att inte använda något som är för varmt, så hunden blir överhettad.

- Det är ofta under varma somrardagar som det är mycket mygg och knott, säger Åsa Vilson. Allergiska reaktioner på grund av knott- eller myggangrepp är ovanligt enligt henne.
- Det är ytterst ovanligt att hundar blir allmänpåverkade eller svullnar. Men det är ganska ofta att djurägare hör av sig om att hunden fått ringformade, röda utslag på magen där det är mindre hår. Det är typiska insektsbett som är ofarliga. Har hunden mycket klåda kan man smörja in den med hydrokortisonkräm som finns receptfritt på apotek. Men då måste hunden hindras från att slicka! Bäst är att smörja in den precis före till exempel en promenad, så krämen får tid att tränga in i huden, säger hon.

Har man en hund som blir allmänpåverkad eller får en allergisk reaktion behöver man uppsöka veterinär, eller åtminstone ringa och få råd.

Skulle man befinna sig långt från veterinär och kanske inte ens har mobiltäckning, fungerar samma slags kortisontabletter man kan ha med för ormbett även på

allergireaktioner som beror på insekter.

- Men om det är en period med mycket insekter, kanske man ska överväga att lämna hunden hemma, om man har den möjligheten, säger Åsa Vilson.

Egna huskurer tycker hon att man kan prova så länge de inte är irriterande för huden eller medför risk för förgiftning av hunden. Ett av många hemmarecept är att i en liter vatten koka en halv kryddburk torkad rosmarin och lika mycket timjan tillsammans med en halv citron. Medlet kan sedan sprayas på hunden med hjälp av en blomspruta.

Svenska Jägareförbundets jaktvårdskonsulent Anja Kjellsson, har testat det mesta för att skydda sina vorstehundar mot mygg och knott.

- Örtoljor som tjär salva och beckolja från Wilmas naturprodukter fungerar när det är "normalt" med insekter men inte när det är extremt. NOskito luktar kummin och fungerar litegrann, säger hon. Anja har också experimenterat med olika typer av skyddande kläder till hundarna. Om de är stilla får de ligga i en hundsäck och ha myggnät över huvudet.

Fotnot: Artikeln har tidigare varit publicerad i Svenska Jägareförbundets medlemstidskrift Svensk Jakt/Svenskjakt.se.

TEXT: Jannike Jernström
FOTO: Magnus Glifstam
och Johanna Nilsson

HUNDAR SÖKER.SE

En personlig resa med näsan i vädret -

hundar och deras roll i samhället

Min resa inom sök med hund

Min resa inom sök med hund började av en slump när en vän behövde ett ekipage att träna på för att bli noseworkinstruktör. Jag och min hund Spencer hoppade på möjligheten, och vi fastnade direkt. Spencer visade sig vara exceptionell från början, och vi började tävla i nosework runt om i Sverige.

När Spencer behövde fler utmaningar, utforskade vi olika utbildningar. Vi reste till Småland för att testa om han kunde bli skogsbrandshund, och jag upptäckte även en utbildning för narkotika- och vapenhundar. Som uppvuxen i ett problemområde såg jag potentialen i förebyggande arbete inom detta område. Spencer och jag påbörjade en ettårig utbildning för att arbeta professionellt med att bekämpa narkotika och vapen i skolor, arbetsmiljöer och HVB-hem.

Partnerskapet med Jörgen

Under utbildningen träffade jag Jörgen och hans hund Maxa, en schäfertik från Försvarmakten. Jörgen och jag delade samma mål

och visioner, och efter utbildningen började vi träna tillsammans. Vi tog kurser och lärde oss från hundförare inom både polis och tull, vilket har varit oerhört nyttigt och utvecklande.

Vår viktiga roll i samhället

Hundar spelar en avgörande roll i samhället. I mitt arbete som narkotikahundförare är hundarna ovärderliga. Deras oslagbara luktsinne gör det möjligt att upptäcka droger på svåråtkomliga platser, vilket bidrar till att bekämpa narkotikabrott och skydda människors hälsa.

Utbildning och arbete med hundar

För vårt arbete är det avgörande att hundarna har en stark mentalitet och vilja att arbeta. Vi letar efter hundar med stark nos och förmåga att fokusera på dofter av narkotika. Hundarna rekryteras från avelsprogram och uppfödare som specialiserar sig på dessa egenskaper. Varje hund utvärderas noggrant för att säkerställa att de har rätt temperament och färdigheter för vårt arbete.

Hundens luktsinne: En naturens gåva

Hundens näsa är konstruerad för att maximera luktsinnet. Luften vindlar sig genom näsgångarna, vilket gör att lukter snabbare når luktreceptorerna. Hundar har över 200 miljoner sådana receptorer, jämfört med människans 5–10 miljoner. Lukter består av små molekyler i gasform,

så kallade odoranter, som transporteras i luften och fångas upp av luktreceptorerna. Hundar som sniffar ökar luftflödet till dessa receptorer, vilket förbättrar deras luktsinne ytterligare. I hjärnan tar luktlöben emot signalerna. Hundens luktlöb är mycket större än människans, vilket gör att en stor del av deras hjärna är upptagen med att analysera doftinformation. Träning förbättrar hundens luktsinne, och ju mer de använder sin nos, desto skickligare blir de på att hitta olika saker.

Utmaningar och hoppfullhet

Vi har stött på många utmaningar i vårt arbete. Droger påverkar samhället på ett skrämmande sätt, från unga barn som rekryteras till beroende och langning. Trots svårigheterna fortsätter vi att skapa medvetenhet och främja förebyggande arbete, även om det innebär att arbeta i områden där vår närvaro inte alltid är välkommen.

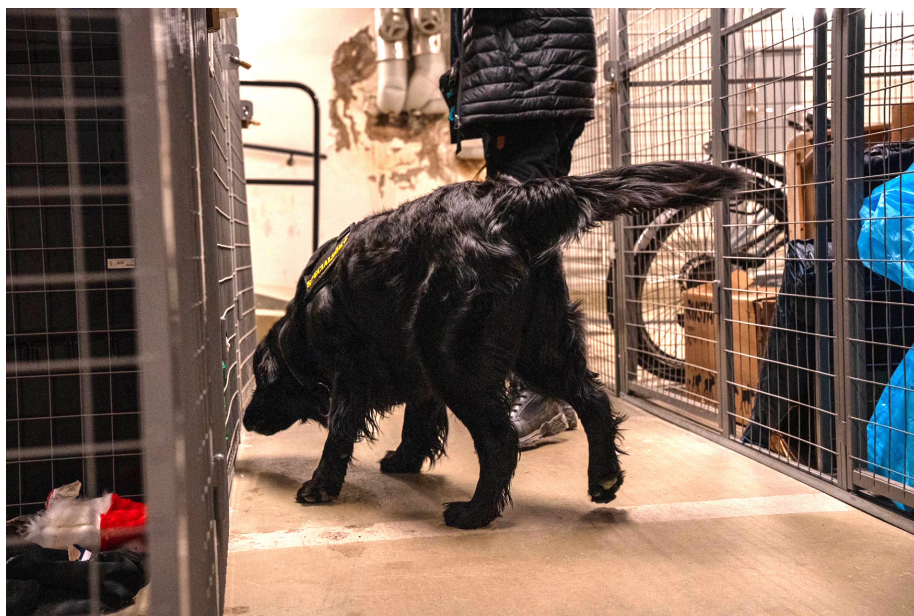
Framtidstro med våra fantastiska hundar

Vi är lyckligt lottade att få arbeta med våra fantastiska hundar. De är oöverträffade i att upptäcka olika substanser och vi lär oss varje dag.

Vår ambition är att bidra till ett tryggare samhälle där ingen fastnar i missbruk. Vi strävar efter att skapa en säker miljö fri från droger och därmed främja människors välbefinnande och framtid.

Att arbeta med hundar har visat sig vara en ovärderlig del av mitt liv och arbete. Från en slumpmässig start med Spencer till ett professionellt engagemang i kampen mot droger, är jag oerhört tacksam för den resa som fört mig hit och de möjligheter vi har att göra skillnad varje dag. ●

**Monika Wahlstedt intervjuar
Jannicke Jernström för Svenska
Hunduppförarföreningen**

Så fascinerande att läsa om ditt och Jörgens arbete med att trygga våra offentliga miljöer från narkotika. Det väcker många frågor, vi på Svenska Hunduppförarföreningen frågar nyfiket vidare och Jannicke svarar tålmodigt.

Kan du berätta mer om Spencer Jannicke?

–Spencer var lite över 2 år när vi upptäckte hans fantastiska nos och hans enastående motivation för att jobba. Han levde för träningar och inläringar. När Spencer sedan behövde fler utmaningar, utforskade vi olika utbildningar. Vi reste till Småland för att testa om han kunde bli skogsbrandshund. Jag upptäckte även en utbildning för narkotika- och vapenhundar. Själv är jag uppvuxen i ett problemområde och såg potentialen i förebyggande arbete inom detta område. Spencer och jag påbörjade en ettårig utbildning för att arbeta professionellt med att bekämpa narkotika och vapen i skolor, arbetsmiljöer och HVB-hem.

Hur kom det sig att ni inte stannade vid att vara skogsbrandshund? Och vad gör en sådan egentligen?

–En skogsbrandshund är på skogsägarens mark när det har brunnit klart. Hundens uppgift är att hitta och markera glödgör. På så vis kan man förhindra att elden sprider sig vidare. Det är ett slitigt och varmt jobb men ack så viktigt och lönsamt för skogsägaren.

Du berättar om en ettårig utbildning. Kan du berätta lite mer om den?

–Vi hittade utbildningen inom säkerhetstjänsten och testade oss fram tills vi hittade en utbildning som levde upp till våra förväntningar och krav.

Vad krävs för förkunskaper eller egenskaper hos hunden för att klara utbildningen?

–Du vill ha en högt motiverad hund som älskar jakten, det vill säga leta, söka, klura, göra allt den kan för att hitta det du gömmer. I början letar och hittar man hundens absoluta favoritleksak, godis till exempel. Allt börjar som en rolig lek. För hunden är sedan sökandet en lek. De måste ha den känslan att det finns inget så

lajbans som det här jag får göra med matte och husse.

Testas hunden eller samarbetet med föraren innan man får påbörja utbildningen?

–Ja man checkar av det som jag beskrev nyss och så kollar man av vilken kontakt hunden och förare har tillsammans.

Vid vilken ålder väljs hunden ut som ska jobba med narkotikasök?

–Duktiga uppfödare ser ofta tidigt vilken valp som har det som krävs. Det är flera faktorer som spelar in om en hund ska bli bra. Den ska vara envis, självständig, kunna och ha vilja att lösa problem. Den ska kunna samarbeta med sin förare och ha stark uthållighet. Därtill ska den vara miljöfast det vill säga kunna arbeta och verka i alla miljöer utan att bli påverkad av ljud, blanka golv, ståltrappor, saker som rasslar eller låter mycket och klara människor i rörelse. Vi tränar till exempel mycket på Arken Zoo där det finns mycket bra störningar, godis, leksaker, andra hundar och mycket folk.

Hur gammal är en hund innan träningen börjar och hur lång tid tar det att få en hund som är funktionell?

–Man brukar ha 1,5 år ungefär som riktlinje, men det är individuellt. En del mognar senare också. Jag får till exempel en nio månader gammal hund nu i dagarna och den kan jag börja träna och utbilda lite i taget redan nu. Sen kanske det dröjer till nästa år innan han kan följa med på skarpa sök. Hundar lär sig mycket av att titta på hur dom äldre hundarna gör. Han kommer bli som en prao-elev som följer med och lär sig på vägen. Själva utbildningen till just specialsökhund och på de dofter han ska kunna gå rätt snabbt om du har rätt verktyg och vet vad du ska göra. Men som sagt det är mycket runt omkring som ska tränas in, samarbete, miljöträning, funktionslydnad för att bara nämna några saker.

Du berättade om de visioner som du och Jörgen delar. Jag förstår att de är drivet i ert arbete. Kan du berätta mer om dem?

–Vår vision och vårt mål är att det ska bli praxis i skolor och på arbetsplatser att arbeta förebyggande mot narkotika och att använda hunden är en del av det pusslet. Det hunden och vi vill signalera är att det är ingen ide att du ens tänker tanken på att ta med dig eller förvara åt någon här för hunden kommer hitta det. Det är också ett väldigt viktigt argument för barn och unga som blir tvingade att förvara droger åt någon. 25% av alla arbetsolyckor är drogrelaterade idag. Därför är det enormt viktigt att arbeta förebyggande även på arbetsplatser. Dessutom är det viktigt att upptäcka ett beroende i tid, både för den enskilde men också samhällsekonomiskt. Det är enorma summor idag som är drogrelaterade.

Ta bara gängkriminaliteten där droger och pengar är den röda tråden. Där har hunden en enorm kapacitet att komma in och göra samhällsnytta på ett tidigt stadium. Plus att det är ju fantastiskt att få arbeta och utvecklas med min bästa vän.

Vilka är era vanligaste uppdragsgivare?

–Det är arbetsplatser av olika slag, skolor och HVB-hem.

Hur många uppdrag har ni över ett år?

–Det är väldigt olika eftersom det än så länge är i startblocken för förebyggande arbete av privata aktörer, men vissa månader kan vi ha 8-10 sökuppdrag och sen är det stiltje ett tag och sen så kommer det förfrågningar.

–Vi har prioriterat att prata med politiker i olika kommuner eftersom det är oftast de som har hand om budgeten för kommunala skolor. Men många vill dock vänta. De säger att de inte har råd. De ser inte att det finns tillräckliga problem än. Det är oerhört frustrerande att höra då vi vet hur det ser ut i samhället idag. Folk skulle bli chockade om dom visste hur lätt det är att få tag i droger idag. Ungar har appar och, beställer lätt och sen levereras det till skolan. Ja, du läser rätt. Rakt in i skolan kommer det!

–Många unga rekryteras genom gratisprover av starka spetsade droger för att snabbt bli beroende. För att finansiera sitt eget missbruk börjar de sälja själva! Skrämmande cyniska och beräknande människor med mycket pengar vet exakt hur de

Avtal/Uppdrag

Följande avtal har träffats mellan nedan parter:

Utförare: Hundar söker.se	Uppdragsgivare:
Juridiskt namn: Jannicke Jernström	Juridiskt namn:
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Adress:	Adress:
Telefon:	Telefon:

Kontraktet är ömsesidigt och binder båda parter enligt följande:

- ✓ Att genomföra sök enligt överenskommelse med narkotikahundar.
- ✓ Kontraktet - Avtalet gäller från: XXXX-XX-XX till och med XXXX-XX-XX
- ✓ Hundar söker.se hanterar alla personuppgifter enligt rådande dataskyddförordning GDPR. Endast behörig personal med korrekt utbildning har behörighet att hantera känsliga data. Anställd för Hundar söker.se har skyldighet att följa lagar och förordningar i enlighet med Offentlighets- och sekretesslag (2009:400).
- ✓ Hundar söker.se kan lämna utdrag från belastningsregistret på alla hundförare om det är ett krav från uppdragsgivaren, meddelas minst 7 arbetsdagar innan sök.

Jannicke Jernström
Orgnr:

ska få sin rörelse att rulla. Det här är vedertagen fakta ändå är det som att det inte går in i huvudet på de som genom att boka ett ekipage av oss skulle kunna ändra det hela. Man förstår inte vidden av detta!

Hur bemöts ni när ni kommer ut på ett uppdrag?

–Av allmänheten bemöts vi alltid positivt. Många kommer fram och säger: «Äntligen har någon tagit tag i det här och gör något. Det här har vi pratat om i flera år!»

–Beställare blir oftast väldigt imponerade av att se hundarna arbeta. Vi brukar alltid lägga ut en gömma, det vill säga en narkotikadoft så de får se hur hunden betar sig och hur den markerar att den har hittat. Det brukar vara uppskattat.

–På skolor så söker vi aldrig när eleverna är i skolan. Däremot så är det väldigt effektivt att komma precis när de slutar så att många ser att vi och hundarna kommer. Ryktet går på en minut och det är den största vinsten skulle jag säga, att de vet att

på den här skolan eller arbetsplatsen så har vi nolltolerans. För mig personligen så handlar det om att vara vuxen och våga agera innan det eskalerar eller blir till större problem. Men viktigt i sammanhanget är säkerhet. De som hanterar droger och vapen jublar inte direkt över att vi kommer in och stör deras verksamhet. Så det blir att vi kommer på mycket olika tidpunkter, använder civila kläder och så vidare.

–Många bostadsbolag börjar bli intresserade av våra tjänster då det göms väldigt mycket och ofta i källare, vindsutrymmen, cykel- och barnvagnsrum samt tvättstugor. Det göms ofta på gårdar vid förskolor och skolor. Därför finns det ett behov att veta att vi är där kontinuerligt och söker av område. När vi gjort det sätter vi upp en dekal som talar om att området genomsöks av narkotika och vapenhundar!

Hur går man tillväga för att boka er?

Man går in på hemsidan www.hundarsoker.se, eller tar kontakt genom att maila: kontakt@hundarsoker.se

Slutligen tackar vi Jannicke och hennes kollega för att de delar med sig av sin kunskap, och foton. Är du en av de som föder upp hundar som används inom specialsök, narkotikasök? Skriv gärna och berätta om ditt avelsarbete i kommande nummer av vår webbtidning. Bli du intresserad av att boka ett narkotikasök? I artikeln ser du hur ett beställningsformulär ser ut.

Läser du vår tidning för första gången?

Som medlem i SHF har du tillgång till samtliga nummer.
På följande sidor finns några smakprov på
artiklar ur tidigare nummer av tidningen.

En hund är enligt lagens mening en "sak". Beroende på om man köper en hund från en privatperson eller näringsidkare så finns det två olika lagar som styr hur man kan och får avtala om för försäljningsvillkor.

Så snart en person tar valpar på sin hund med försäljning som ändamål så är personen rent juridiskt att betrakta som en näringsidkare. Det spelar ingen roll om personen inte har någon enskild firma, aktiebolag eller betalar moms för sin verksamhet. Det kräver inte ens att personen går med vinst. Säljer man till en privatperson som köper hunden, utan att han eller hon själv är uppfödare, så kommer köparen ses som en konsument. Då blir konsumentköplagen tillämplig.

Om i stället en privatperson köper av en privatperson, eller en privatperson som säljer till en näringsidkare eller en näringsidkare som säljer till en näringsidkare, så regleras köpet enligt reglerna i köplagen.

Spelar det någon roll?

Ja, ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument får inte innehålla sämre avtalsvillkor än vad konsumentköplagen föreskriver. Sådana villkor bortser man från vid en prövning.

Köplagens regler är däremot dispositiva, d.v.s parterna kan avtala om andra villkor. Eftersom köplagen inte friskriver sig från eventuella fel som köparen själv med beskrivningen i köpet utökar köplagens regler.

Ny regel om köparens undersökning

I den nya konsumentköplagen 2022 så infördes några så kallade nya regler. Här artikeln tänkte jag säga om "köparens undersökning" i den paragrafen med köparen har en undersökning som man bör göra före köpet.

Det är, enligt undertecknad denna regel kommit till stora summor pengar som köparen kan bero på så många gånger stort värde av att köparen befintliga skick när de ska ske flera gånger under köpet kan där innefatta allt från

Läser du vår tidning för första gången?

Som medlem i SHF har du tillgång till samtliga nummer.

Colostrum

– bästa starten i livet med råmjölk

av Olivia Shell för Svenska Hunduppfödareföreningen

Som uppfödare är jag alltid nyfiken på ny forskning och nya rön som hjälper mig i mitt arbete. Jag vill ju ha friska valpar som får den bästa starten i livet och alla rön som kan leda mig i den riktningen försöker jag lyssna in. Hittar jag något av intresse så kan jag bara inte låta bli att fördjupa mig.

För några år sedan började jag fundera över det här med allergier på hund. Det tycktes öka i en ständig takt, då menar jag i allmänhet och inte bara i min ras/raser där det också förekommer. Det verkade som att allt inte gick att förklara med genetik och arv. Det måste vara något annat också, kanske flera olika faktorer. I samband med att jag fördjupade mig i dessa problem så tangerade jag immunologi och hundars immunförsvår. I mitt sökande hittade jag något som gjorde mig extra intresserad. Råmjölk eller colostrum som det latinska namnet är.

Då fanns inte så mycket skrivet om hund och colostrum, däremot fanns det mycket skrivet om lantbrukets djur. Jag kände att jag var något på spåren för att göra starten i livet ännu bättre för mina djur och det vill jag gärna dela med mig av.

Immunförsvaret ska skydda

Däggdjur överför antikroppar på olika vis till sina ungar. Vi människor får till exempel mer antikroppar genom moderkakan än vad hundar och katter får. Olika studier har visat att endast 10% av antikropparna passerar via

placentan till nyfödda hundvalpar. Våra nyfödda valpar har alltså ett otillräckligt immunförsvår direkt efter födseln. Det kompenseras av den allra första råmjölken som ger en

Giardia eller Giardia intestinalis som är det riktiga namnet är en vanligt förekommande parasit, särskilt hos valpar. 25-30 procent av friska valpar och sju procent av friska vuxna hundar utsöndrar cystor av Giardia i avföringen.

Cystorna är mycket tåliga, de är bland annat motståndskraftiga mot flera desinfektionsmedel och kan överleva flera månader i fuktig och sval miljö. Till exempel 1-3 månader i +10 gradigt vatten och 2 månader i jord som är +4 grader. Dock är Giardia känslig för värme och uttorkning. I en torr varm bostad kan man räkna med att cystorna överlever någon vecka. Frysning avdödar också cystorna, hur lång tid beror på hur låg temperaturen är. Vid -20 grader dör cystorna inom en vecka.

Smittan mellan hundar är avföring till munnen. Det vill säga cystorna kommer in i munnen när hundarna slickar på varandra eller på avföring som är smittad. Även närmiljön kan smittas om cystorna finns där. Från det att smitta tas upp tar det cirka en vecka innan cystor kan påvisas i avföringen. Det är därför viktigt att man plockar upp all avföring efter en smittad hund

så att man inte får smittan vidare! Då det finns många olika sorter Giardia så finns risken att smittan kan överföras från hund till människa. Men de allra flesta hundar som har Giardia bär på den sortens parasit som *inte* smittar till människor. Även andra däggdjur kan givetvis bli smittade av parasiten.

Symptom

Giardia förekommer alltså både hos friska och sjuka djur. Symptomen visar sig i form av diarré som kommer och går, viktnedgång och ibland kräkningar. Det förekommer främst hos unga individer i uppfostringsmiljöer där man har många djur. Parasiten aktiveras ofta av stress såsom plötsliga foderbyten, flytt och därför är det vanligt att det blossar upp hos en valp när den flyttat till sitt nya hem.

Diagnos

Diagnosen ställs genom en träckprovundersökning där man kan se om cystor av Giardia finns. På SVA diagnosticerar man framförallt Giardia med hjälp av en så kallad immunofluorescens teknik. Den ger en snabb och säker diagnos.

Provtagning

Om man misstänker Giardia på sin hund så behöver man inte uppsöka veterinär för att ta prover. Man kan själv via SVA (www.sva.se) själv skicka in prover för att se om hunden har Giardia. För att få ett så säkert resultat som möjligt ska man hålla hunden kopplad o under strikt uppsikt 1-2 dygn innan provtagning. Det är jätteviktigt att man ser till att hunden *inte* äter avföring från några andra djur då det då kan bli felaktiga resultat.

- Ta cirka 0,5 dl färsk avföring och förpacka i plastpåse eller tätslutande burk som märks på utsidan med hundens namn. Få bort så mycket luft som möjligt innan påsen knyts ihop.
- Lagg påsen i ytterligare en påse tillsammans med något absorberande till exempel hushållspapper. Förslut.
- Lagg prov och ifyllt remiss/följesedel i vadderat kuvert.

Vill man samtidigt ta prov för att analysera om hunden har lungmask och/eller fransk hjärtsmask tas träckprov under tre dagar i följd.

Läser du vår tidning för första gången?

Som medlem i SHF har du tillgång till samtliga nummer.

VAD SÄGER ETT PROGESTERONPROV?

av Patric Ragnarsson

Jag har blivit ombedd att skriva lite om progesteronprov hos hund; vad visar det? Vilken hjälp kan jag ha som uppfödare/hanhundsägare av det?

Hundar har en lång fertilitetsperiod och kan para sig före, under och efter ägglossning och fortfarande bli dräktiga. Jag tycker att progesteronprov kan vara aktuellt om man ska resa långt för att para, har haft problem med att få tiken dräktig vid tidigare parningar, om man inte lyckas få till någon parning och/eller vid insemination. Jag tycker man ska se det som en hjälp och inte ett måste. Som hanhundsägare kan det ibland

vara skönt att ha ett progesteronprov i ryggen, då trenden de senaste åren varit att många tikägare gärna kommer lite för tidigt. Dessutom är det så att en och samma tik, i olika löp kan ha ägglossning vid olika tidpunkter i östrus (höglöpet), d.v.s. de har inte alltid ägglossning under samma dygn i varje löp. Hundar har också känslor brukar jag säga, och en tik som tycker väldigt mycket om der hanhund vi valt, kan ställa upp sig och tillåta sig att paras långt innan hon kan bli dräktig. Det innebär att parningsvillighet inte alltid är detsamma som optimal parningsdag! Likaså de omvända naturligtvis att tycker hon inte om honom (antipati) så kanske hon inte tillåter parning överhuvudtaget. Hundar är ju egentligen, av naturen, monogama och skulle i vi

Så här gör vi för att locka ut våra **valpköpare i ringarna**

Av Monika Wahlstedt för Svenska Hunduppfödarens räkning

Det finns många perspektiv att tänka på när man coachar sina valpköpare. Det är kostråd, allmänna uppfostringsråd, råd för skötsel av päls och råd som tangerar veterinärmedicinska tips. Allt vill man dela med sig av och man vill finnas där för valpköparna. Det är självklart för vi vill ju att valparna ska må bra, trivas i sina nya hem och vara uppskattade. Sen vill man ju också gärna att andra också får se hur fina dom är. Visst är det en extra krydda i uppfödarlivet när valpar i en kull blir visade och bedömda i exteriörbedömning, inofficiell eller officiell utställning? Glädjande inte bara för mig som uppfödare utan också till gagn för hobbyn jag själv fastnat för. Vi har ju alla ett ansvar för att utställningsvärlden skall bestå. Det gör den bara om den känns angelägen och om nya intresserade tillkommer.

Ibland har man tur att få en valp placerad i ett hem där utställningsintresse finns. Men så är det inte alltid. För egen del peppar jag via mail och i FB-grupp. Tipsar om när jag själv och kullsyskon ska ut och röra på oss. Berättar att jag gärna hjälper till och visar. Tipsar om att komma och

umgås vid ringside för att se hur det går till. Försöker avdramatisera och tipsar gärna om filmen från SKK med hur det går till vid hundutställning. I sista kullen med elva levande valpar har jag varit med vid utställning av åtta av valparna och ytterligare en är ställd men i annat land. Det kostar tid och diesel att följa deras väg men det är ett kärt nöje. Dels får jag återse valparna och dels får jag ta del av domares bedömning av dom och så känner jag att valpköparna uppskattar att jag bryr mig om just deras valp. För mig är den en härlig krydda i uppfödarlivet. För SHF:s räkning har jag via Facebook frågat en handfull uppfödare om hur de gör för att entusiasmera sina valpköpare till att börja ställa ut sin hund.

Mia Charlotta Wulff föder upp tibetansk terrier under prefixet Tchangku's

–När jag lyckats få folk intresserade är när jag haft folk som bött i närheten av mig (då har jag kunnat ge hjälp med päls och kanske samåkning) eller att de bött nära utställningsplatser. Jag har lyckats ha träffar för valpägarna. De fungerar speciellt när valparna är yngre då de flesta vill se hur syskonen utvecklas. Och då har jag försökt ha träffar samtidigt

med utställningar som jag själv ställt på. Då har jag uppmuntrat att dom också ska ställa ut, vilket några har gjort. Sen har jag turen att ha sålt till redan erfarna ägare som är intresserade och luttrade utställare. Det har jag lyckats med tack vare Sally, en tik som verkligen syntes i ringarna.

Karin och Pernilla Näslund föder upp eurasier under prefixet Sable Shade's

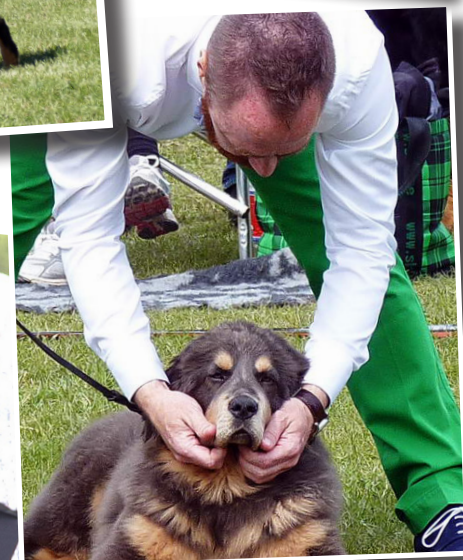
–Ett tips är att bjuda med till någon inofficiell utställning så dom får se vilken trevlig miljö det är. Många får upp intresset då berättar Karin. Pernilla bekräftar att de inofficiella utställningarna har betydelse och fortsätter: - Vissa är inte alls intresserade av att testa. Men finns det bara ett litet intresse uppmuntrar vi till att åka på inofficiella utställningar för att delta eller titta. Även om man själv inte deltar är det ett perfekt tillfälle för att socialisera sin hund. Det är även trevligt om bara sitter och tittar.

Lena Brehmer föder upp tibetansk spaniel under prefixet Kangris

–Har genom åren alltid haft några valpköpare som ställt och ställer ut sina hundar. Det jag alltid gjort är att jag frågar alla intressenter, blivande valpköpare, vad de vill med sin hund. Vill man ställa ut så hjälps vi åt att

välja en passande valp och sedan berättar jag om var man hittar info om utställningar. Specialklubbens utställningar är bra och roliga att börja med valp på så de slår jag ett extra slag för. Jag har haft träffar då man kan träna utställning och de som bor nära bjuder jag in till våra ringträningar som vi har varannan vecka. Försöker alltid pusha och stötta de som är sugna och ibland lyckas det. Jag har säkert tur som fått engagerade valpköpare. Sen är rasen ganska lätt att göra iordning till utställning. Så skickar jag med information om kammar och borstar och schampo till alla valpköpare.

Har du tankar om hur vi skulle kunna få fler valpköpare att våga visa sina hundar på utställning? Kanske behöver det göras något från rasklubbar, specialklubbar eller rent av SKK? Jag leker med tanken om varje valp tillsammans med sin stamtavla fick ett gåvobrev på en valputställning för ras-, special-, och länsklubb. Vad skulle inte det inbringa av nya utställare? Vad tänker du? Hör av dig till SHF och berätta om dina tankar och tips.

Ta valpar för första gången

Att ta en kull valpar på tiken kanske kan tyckas som en enkel sak vid första tanken. Men det är bra att vara väl förberedd och påläst innan. Del 2 av 4.

TEXT: MARIE GADOLIN

Dags för valpning!

Det är hormoner som styr när valpningen ska sätta igång. Upp till ett par dygn innan valparna kommer kan tiken vara orolig av och till, och framför allt nattetid bädda och riva i fällarna i valpningslådan.

TEXT: MARIE GADOLIN

Många tikan valpar snabbt och lätt utan någon direkt inblandning av tikägaren. Instinktivt förstår de vad som ska göras när valparna börjar komma. Fostersäcken bits eller slickas sönder, navelsträngen bits av och valpen slickas torr och får sedan ta sig till en spene och börja dia.

Om moderkakan kommer tillsammans med valpen eller lite senare varierar, men tiken äter gärna upp den i ett nafs. Det ger näring och energi till det fortsatta valpandet. Men se upp, tiken kan lätt bli dålig i magen om hon får äta mer än ett par stycken. Det är viktigt att hålla reda

på att alla moderkakor kommer ut! En kvarbliven moderkaka kan göra tiken väldigt sjuk.

Innan valpningen startar är det bra att ha förberett den utrustning som kan komma att behövas.

- Extra bäddmaterial som kan bytas när det blir nersölat.
- Hushållspapper och/eller handdukar att torka valpar med.
- Trubbig sax som gärna får vara lite slö, om navelsträngar ska klippas av.
- Peang, lite överkurs kanske, men kan vara användbar om inte moderkakan kommer med valpen. Då fästs peangen i

navelsträngen så nära tikens vulva som möjligt, innan navelsträngen klipps eller dras av ett par tre centimeter från valpens mage.

- Tunna, sterila engångsplasthandskar och glidslem, om man behöver gå in med ett finger för att lirka loss en valp.
- Ett kalkpreparat kan ge tiken en liten skjuts ifall valpningen drar ut på tiden, används med försiktighet, eftersom det kan ge tiken diarré.
- Hushållsvåg.
- Klocka, papper och penna. Självt brukar jag förbereda en "tabell" med kolumner för klockslag, kön, vikt, färg och tecken och moderkaka.
- Telefonnummer till veterinär som kan hjälpa till akut om det skulle behövas.

Det är ganska olika från tik till tik hur lång tid valpningen tar, men vid en normal valpning brister först den yttre fostersäcken, "vattnet går". Kraftigare värkar tar vid och en ny vattenblåsa syns och kan kännas ovanför tikens vulva. Är det mjukt

är det en vattenblåsa, är det hårt är det oftast valpens huvud. Efter ytterligare några sammandragningar är valpen ute. Det är lika vanligt att valpar kommer med bakdelen före, som med huvudet först.

Man behöver rutin för att kunna avgöra om valpningen går normalt långsamt eller om tiken behöver hjälpas av veterinär. Om förlossningen inte kommer igång eller avstannar, kanske en valp blockerar förlossningskanalen på något sätt och inte tar sig ut.

Värksvaghet är ett annat problem som gör att inget händer och tiken måste snittas, för att hon och valparna ska räddas. Men i normalfallet är det bra att ha lite is i magen och låta naturen ha sin gång. När alla valpar är ute blir tiken nöjd och vilar. Det kan också vara så att hon tar en paus i valpningen, som kommer igång igen efter en stund.

Var försiktig med att överutfodra tiken tiden direkt efter valpning. Det kan leda till för kraftig

mjölkproduktion, mjölkstockning och diarré hos valparna. Själv brukar jag bjuda på ett par matskedar med dietmat på burk som är energität och smaklig, finns att köpa på veterinärkliniker. Naturligtvis ska tiken ha fri tillgång till friskt vatten, både under och efter valpningen. Många tikar har inte tid att kliva ur valpningslådan för att dricka, så bjud henne regelbundet på vatten.

Det finns bra böcker att köpa som mer detaljerat beskriver en normal förlossning – och de problem som kan uppstå. I Svenska Kennelklubbens webshop finns flera titlar som är användbara och nyttiga för den blivande uppfödaren. Personligen har jag en gammal favorit från ICA-förlaget, Hunduppfödarens handbok av Hilary Harmar. Den har några år på nacken, men med lite tur kanske man kan hitta den i antikvariat eller på webben.

Fotnot: Artikeln har tidigare varit publicerad på Svenskjakt.se.

I huvudet på en gammal (??) uppfödare

Hej!

Maritha Östlund-Holmsten heter jag, uppfödare av boxer sedan 1976. Jag fick frågan om jag kunde bidra med lite text till den här nättidningen. Har väldigt lätt för att tacka ja till saker och ting och så har det alltid varit.

Mitt viktigaste engagemang, som jag själv ser det, har varit och är rasklubbsarbete. Men sen har det slunkit in annat också ... som Svenska Brukshundklubbens förbundsstyrelse där jag egentligen sa ja till ETT ÅR som suppleant, ett fyllnadsval till och med, men som sen blev elva år som ledamot. Det var inte riktigt meningen, men är man engagerad och har synpunkter och inte är rädd för att bidra ... ja, då kan det bli så där ...

När jag väl bestämt mig för att nu måste jag ägna mer tid åt det som ligger mig mer nära – familj, uppfödningen, de egna hundarna och rasklubben, ja då var jag ståndaktig och avböjde omval ... När så frihetens känsla hade infunnit sig,

men kanske inte tillräckligt starkt dessvärre ... ja, då hörde SKKs valberedning av sig och frågade om jag kunde vara intresserad av en suppleantplats ... Det var jag egentligen inte, men efter lite funderande så insåg jag att jag inte var så ung längre och OM jag skulle vilja se lite av SKK-världen från insidan, ja då var det kanske dags, så jag sa ja där också. Och så gick det tio år till av ett liv som inte kommer tillbaka ...

Och ”mitt beteendemönster” är fortsatt detsamma ... varför säga nej till något när man kan säga ja ... så här sitter jag nu ... och funderar lite över vad jag kan bidra med till Hunduppfödarens nättidning.

Jag har funderat över en hel del som upptagit mina tankar både nu och då ... mest nu ... till exempel när börjar man bli för gammal för att ”kräla runt” i en valplåda ... För mig/oss, är själva uppfödandet åtminstone 1/3 av ”kostcirkeln”. De andra tredjedelarna är för oss livet med hundarna och allt det medför – vänskap, valpköparna,

engagemang i valparna som räcker hela livet, livet kring den egna rasen.

Jag/vi har boxer, en krävande medelstor brukshund. Det finns övre åldersgränser när man kan skaffa en boxer, anser vi. I alla fall en valp! Men hur är det när man uppfödare då ... gäller samma sak då? Är bäst före-datum passerat när man närmar sig 70? Det här är frågor som jag rådbråkar med mig själv, min omgivning och kollegor av olika sort.

En mindre ras skulle vara lättare ... det insåg jag när jag besökte en väns femveckors mopsvalpar. De var pigga och busade och kissade mellan varven ... bajsade lite också... det märktes knappt! Det blev en pytteliten pöl som vetbedden sög upp och de små korvarna ... ja, de kunde man plocka upp hur enkelt som helt. Femveckors boxervalpar märks mer – både det som kommer ur dem och hur de hanterar livet i stort. Vi har nu två boxertikar som vi, eller i varje fall jag ..., tänker para när de löper före jul. Jag både längtar efter de här kullarna och bävar inför dem.

Men varför då ens tänka tanken att para dem, om det känns jobbigt redan ett halvår innan, tänker säkert den kloka nu.

Jag bävar lite för min egen smygande orörlighet ... inte så farligt orörlig kanske, men inte så rörlig som jag var alldeles nyss. Nu har en besvärlig covid kommit emellan och som påverkar kroppen. Det har även en hjärnskakning gjort, som medfört halskotskompression och halvtrasiga muskler i höger arm och tappat minne mellan varven. För att inte tala om muskelbristningen i höger lår som det kan ta ett halvår ytterligare att läka.

Ja, ni hör ju ... hur ska jag kunna ta emot en kull valpar i en valplåda ...

Men om skadorna kanske läker ut då, är jag fortfarande för gammal? Är antalet år som jag levt ett hinder? Ska jag leta efter en kennelflicka eller övertala sonen och sonhustrun att tillbringa lite mer tid här ...? Annars får de inte låna husbilen ... Nej, så kan man väl inte göra ... eller kan man ...

Insidan av huvudet är det inget större fel på, tycker inte jag själv i alla fall. Insidan används ju till det roligaste av alltihop, nästan, att planera för de kommande kullarna – studera stamtavlor, kartlägga hälsoläget, provmeriterna och tidigare kullar hos de intressanta hanarna – det som ger den stora kicken, ja där är jag långt framme, sedan minst ett år.

Och den hane som ligger högst upp på "listan" just nu ... ja, han bor på Sicilien ... tur att AI har utvecklats med rekordfart på senare år, liksom att de duktiga veterinärerna på området finns även i Sverige! Annars var det alltid mannen i familjen som åkte ut på "parningsresorna" runt om i Europa ... det var liksom hans grej, och min grej var valpningen ... det är det bästa jag vet – om valpningen går som den ska ... och det gör det inte alltid med boxer...

Allt det här vill jag ha kvar, fortsätta med – jag känner nästan doften av den valpande tiken och valparna när jag skriver detta. Men är det dags att låta det stanna vid tanken, och leva på minnena kanske ... planera kan man ju göra ändå ... när "faller man för strecket" ... eller är det att det är en lite större hundras som är problemet ...?

När är det dags att sluta ... fast man inte vill ... Skulle vara intressant att höra andras synpunkter på detta? För mig är det ett problem och jag tänker ständigt på det ... Åldersnoja? Nej, bara onödigt jobbiga tankar!

Tick tock, tick tock,
Hälsningar Maritha

Kan kosten påverka genetiska sjukdomars uppkomst?

TEXT: ÅSA HÄGGSTRÖM

Det pågår en het debatt om våra hundars genetiska hälsostatus, där man hänvisar till att en för snäv avel har lett till att hundar blivit alltmer besläktade med varandra, med hälso-problem och sjukdomar som följd. Jag är själv uppfödare av en av de raser som har drabbats hårt av inavel, den norska lundehunden. Detta på grund av att lundehunden vid två tillfällen under 40-talet drabbades av valpsjuka som slog ut nästan hela populationen. De lundehundar som lever idag, härstammar alla från ett fåtal individer. För att bredda den genetiska mångfalden har den norska rasklubben startat ett inkorsningsprojekt med tre andra raser.

Att hundar har blivit sjukare har nog inte gått många förbi. Sjukdomar som vi inte hörde talas om för 30–40 år sedan, är numera vanligt förekommande i många raser. Det handlar om tillväxtsjukdomar som felställda knä och höftleder. Det handlar om sjukdomar som förknippas med oss människor, till exempel allergier,

mag- och tarmsjukdomar, diabetes och artros. Det handlar också om fertilitetsproblem, kryptorchism och färre valpkullar. Även mentala problem bland hundar har ökat. Sammantaget har detta föranlett en omfattande debatt om våra hundars framtida hälsa och utveckling. Där har man framförallt lyft fram en oansvarig avel som har begränsat den genetiska variationen och resulterat i närbesläktade individer och inavelsdepression.

Samtidigt har det skett en stor förändring i våra hundars kosthållning. Då menar jag främst att den naturliga råa kött- och inälvskosten alltmer har ersatts av upphettade biprodukter, sädeslag och stärkelsrika vegetabilier. Att förändra en arts kost under en så kort tid som det handlar om, kan inte ske utan problem. Det har vi sett exempel på inom andra arter. Hundens matsmältningssystem är utformat till att bearbeta råa köttprodukter. Det är en kost de har förtärt sedan

urminnes tider och som har hjälpt dem att utvecklas till den art de är, med sikte på bästa möjliga överlevnad.

Hundar är allätare

Nu menar många att våra hundar är allätare och har levt så länge med människor att de har anpassat sig till den moderna kosten. Om det vore på det sättet, skulle hundens och människans matsmältningssystem vara mer lika varandra. Istället är våra hundars matsmältningssystem fortfarande näst intill identiskt med sin urfader vargen. Deras tänder är utvecklade för att riva och slita sönder köttstycken. De har en stark magsyra som kan smälta råa ben och de har ett kort tarmsystem som gör att den animaliska födan snabbt kan passera ut. Det skiljer sig markant från människans matsmältningssystem där tänderna är utvecklade för att krossa och mala vegetabilier. Vi har enzymer i saliven som kan smälta dessa och ett långt tarmsystem som klarar av att

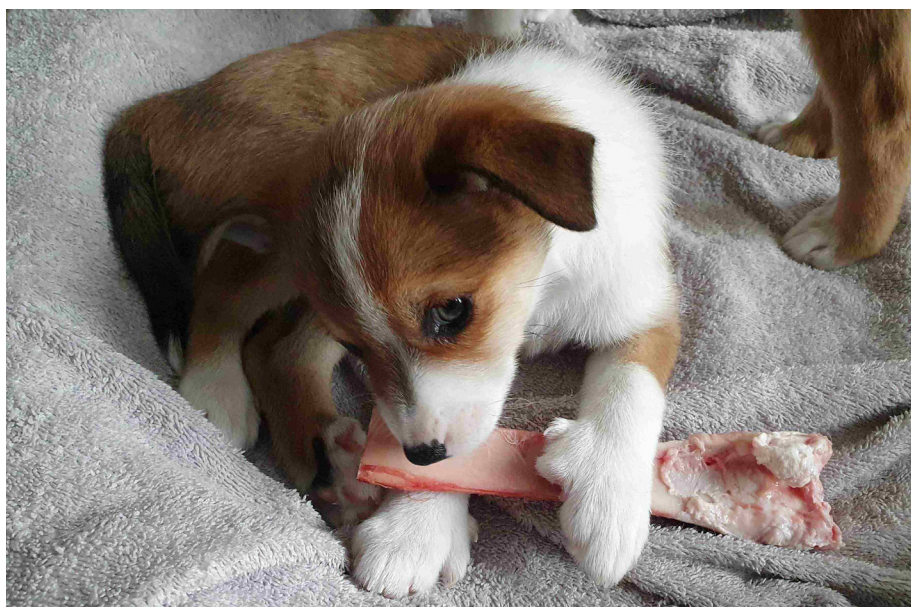
bearbeta och ta tillvara näringen från dem.

Senare forskning har visserligen visat att hundar numera har en begränsad mängd enzymer i saliven som gör att de lättare kan smälta spannmål. Däremot har de inte tillräckligt med enzymer för att kunna smälta större mängder. I upphettad mat förstörs dessutom råvarans naturliga enzymer. Det innebär att bukspottkörteln behöver tillverka mer enzymer än den naturligt har till uppgift att göra, med risk att bli överbelastad.

Historiskt har hundar ätit slaktavfall och matrester

Det finns heller inga belägg för att hundar långt tillbaka har ätit särskilt mycket spannmål. Sådan föda var främst avsedd åt husfolket. Det hundarna fick förtära var det som människan inte tog tillvara, till exempel slaktrester. Även om hundar har ätit spannmål tidigare, är det stor skillnad på de uråldriga spannmålen jämfört med dagens. Ett exempel är vetet, som är det spannmål som har förändrats mest i nutid. Genom att odla fram sorter som är motståndskraftiga mot yttre påverkan, samtidigt som de ska innehålla allt högre glutenhalter för bättre bakegenskaper, blir det inte mycket likheter kvar med det ursprungliga vetet.

Gluten är ett protein som kan orsaka kraftiga irritationer på mag- och tarmslemhinnan. I allvarliga fall skadas tarmens cellväggar, vilket kan leda till att oönskade ämnen tar sig igenom tarmväggen in i blodomloppet. Det brukar benämnas som läckande tarm. Även spannmål som majs, ris och tapioka orsakar problem för många hundar. Dessa ämnen är visserligen glutenfria, men innehåller höga halter av kolhydrater. Kolhydrater är ett samlingsnamn för

sockerarter, stärkelse och fibrer och kan också irritera tarmslemhinnan med sin söta och klistriga konsistens. De försvårar tillväxten av goda tarmbakterier och utgör en grogrund för parasiter och svampar.

Såväl gluten som stärkelse lägger sig som ett klister i tarmen och förhindrar upptaget av livsviktiga näringsämnen. Det är inte svårt att förstå när man tänker på att vetemjöl tidigare använts som tapetklister och stärkelse för att foga ihop olika råvaror. Även kemiska tillsatser som färgämnen, konserveringsmedel, lukt- och smakämnen kan orsaka irritationer och överkänslighet. Det

finns idag belägg för att allergier och immunrelaterade sjukdomar uppstår när tarmen är skadad. Trots detta ingår dessa ämnen ofta i våra hundars dagliga kost.

Upphettnings förstör viktiga näringsämnen

Det är också viktigt att kosten innehåller en väl sammansatt näringsbas av vitaminer, mineraler och aminosyror, samt att dessa är i rätt balans till varandra. Den balansen finns i de naturliga råvarorna. Eftersom många foder görs på relativt näringslösa restprodukter från livsmedelsindustrin,

saknas flera viktiga näringsämnen. De som finns kvar förstörs till stor del i upphettningsprocessen. Upphettningen förstör även viktiga antioxidanter, enzymer och nyttiga bakterier. Därför behöver flera ämnen tillsättas efteråt och då handlar det ofta om kemiskt tillverkade preparat. Det är stor skillnad på naturliga näringsämnen från ursprungsfödan och tillsatta näringsämnen från syntetiska preparat. Vi vet dessutom ganska lite om hur dessa ersättningsprodukter påverkar hunden på sikt, eller i framtida generationer.

Även fettsyror är viktiga näringsämnen, framförallt de animaliska fetterna som har ingått i hundens ursprungsföda. Förutom att de har viktiga funktioner för bland annat celluppbyggnad, hormonnivå och immunförsvaret, innehåller de även viktiga essentiella fettsyror som omega 3 och omega 6. Omega 3 finns främst i fet fisk och vissa alger, omega 6 i animaliska biprodukter och vegetabiliska oljor. I dagens processade foder dominerar omega 6-fettsyror, vilket innebär att de inflammationssänkande omega 3-fettsyror behöver förstärkas. Ett tecken på omega 3-brist är klåda, irriterad, torr och mjällig hud, tunn päls samt hårlösa fläckar. För den växande hunden är kalcium, kollagen och C-vitamin viktiga för att brosk och bindväv ska utvecklas normalt. Bristande mängder i den dagliga kosten påverkar det växande skelettets utveckling. Detta kan förklara att alltfler, framförallt storväxta raser, drabbas av att höfter, armbågar, ryggrad och andra broskstrukturer inte bildas på rätt sätt.

Studier visar att hundar mår bättre av sin ursprungskost

Vid Helsingfors universitet i Finland har en veterinär och forskare

studerat kostens påverkan på olika hälsoproblem. I en undersökning kunde man se att utfodring av valpar med rå föda från slutet av amningstiden till cirka två månaders ålder, minskade risken att drabbas av inflammatoriska tarmsjukdomar (IBD) senare i livet. I en annan undersökning jämfördes valpars kost mellan 2–6 månader. Den visade att valpar som fått minst 20% råfoder hade en betydligt bättre hälsoutveckling när det gällde allergi- och atopirelaterade hudsymptom, än valpar som utfodrats med torrfoder och konserver.

Även SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) har gjort en undersökning om kost kopplat till allergier som visar att äkta råvaror har betydelse för våra hundars utveckling till sunda och friska individer. Det förbereds också

för en omfattande studie i England som avser att fördjupa denna fråga.

Vi behöver uppmärksamma kostfrågan

Med en lång verksamhet bakom mig i hälso- och kostfrågor har jag sett många exempel på kostrelaterade symptom och sjukdomar som drabbar människor. Jag kan nu se att samma symptom och sjukdomar ökar hos våra hundar. Flera av dessa problem kan förklaras av att kosten inte är anpassad för den art som ska äta den. Det innebär också att sjukdomar som individen är predisponerad för, alltså sjukdomar som genetiskt går att påvisa, kan utlösas av en artfrämmande kosthållning. Trots detta är debatten mestadels fokuserad på att lösa de genetiska frågorna runt våra hundars livsvillkor. ●

Jag tycker att den genetiska debatten är viktig och att vi behöver arbeta för ett utökat genetiskt urval. Det jag vill poängteras med min artikel är att det sällan är en orsak till att hälsoproblem uppstår. Därför är det viktigt att vi även uppmärksammar andra faktorer som påverkar denna osunda utveckling. Med det menar jag att oavsett vilken utgångspunkt eller bakgrund vi har, bör kostfrågans betydelse för hälsosamma och friska hundar uppmärksammas lika mycket som de genetiska utmaningar vi står inför.

Åsa Häggström
uppfödare av norsk lundehund

Länkar till studier vid Helsingfors universitet:
<https://www.helsinki.fi/sv/nyheter/en-friskare-varld/att-ge-ra-foda-val-par-yngre-sex-manader-kan-minska-deras-risk-inflammatoriska-tarm-sjukdomar-senare-i-livet>
<https://www.helsinki.fi/sv/nyheter/hundar/valptidens-kost-ser-ut-att-inverka-pa-utvecklingen-av-allergi-och-atopirelaterade-symptom-hos-vuxna-hundar>

Mentorer

Nedanstående medlemmar som anmält intresse för att bli mentorer har godkänt att vi lägger ut deras namn och mailadresser. Välkommen att ta kontakt med någon av dem:

Pia Nilsson, Mörrum, zhinzimbas7@gmail.com

Vi, jag Pia och min man Nils-Åke, har sedan 2005 uppfödning av rasen shetland sheepdog. Vi föder upp 1-3 kullar/år i en liten familjekennel.

Eva Zittorin, Fjälkinge, rantafej@live.se

Slovenský kopov, nederlandse kooikerhondje, golden retriever

Ingrid Kruse, Bräkne-Hoby, inka@wiitch-hoos.se

Grosser schweizer sennenhund

Helene Björkman, Sandviken, helene@barecho.com, springer spaniel

Christina Strandberg, Enköping, 0760-195798, dobguns@

hotmail.com. Kennel sedan 1989. Dobermann och dansk svensk gårdshund. Varit engagerad i SKK, SBK & rasklubbar. Utställningar, mentalsektorn, tjänstehund. Utb. testledare, utställningsansvarig.

Jenny Nilsson, Årsunda, jenny@barecho.se, springer spaniel

Lena Bertilsson, Mörrum, busalizas@yahoo.se, släthårig foxterrier

Susanne Ekstedt, Uppsala, susanne@uniquedogs.eu

Uppfödare av labrador retriever sedan 1988, driver hunddagis sedan 2010. Diskuterar och delar gärna med mig av mina erfarenheter kring avelsfrågor och är gärna stöd i samband med förlossningar.

Anette Nielsen, Örbyhus, lomenos@hotmail.se, kennel Lomenos.

Chihuahua. Född och uppväxt med hundar och uppfödning, olika raser stora som små. Under eget prefix har jag fött upp chihuahua sedan 1982 och dessförinnan varit "lärling" i kennel som jag ärvde. Jag har gått uopfödarutbildningen två gånger samt utbildning i fördjupad genetik. Jag agerar mentor i dag till några nya i rasen jag föder upp.

Ulrika Lundqvist, ulrika.norling@hotmail.com, kennel

Lambington. Med 31 kullar i bagaget och flera raser har jag tills idag varit mentor till flera uppfödare. Jag har gått uppfödarutbildningen två gånger, senast förnyat 2020 och har utbildning i mentorskap sedan tidigare tjänst i Svenska Kyrkan.

Neonatologi och pediatrik

Webinarium den 15 november 2023 med Patric Ragnarson, minnesanteckningar av My Wendel

Onsdagen den 15 november 2023 genomförde Svenska Hunduppfödareföreningen ett webinarium med veterinär och FCI domare Patric Ragnarsson (innehavare av Mavibos Kennel & Katteri) gällande nyfödda och neonatal valpar samt den första tiden efter födseln.

Normal neonatal fysiologi

Det innebär att valpar vid födseln har en temperatur på 35,5-36 grader och cirka 37,8 grader vid fyra veckors ålder. De har en hjärtfrekvens på 200-250 slag/minut vid födseln och 180-200 slag/minut vid cirka 2 veckors ålder. De har en ljusrosa-röd slemhinnefärg.

Ögonen öppnas vid 10-14 dagar men valparna har ett fullgott seende först vid 3-4 veckors ålder. Deras öron öppnas ungefär vid 12-20 dagar. Valpar börjar gå vid två veckors ålder.

De har en smärtreflex redan vid födseln, "shiver" reflex vid en vecka, sväljreflexen fungerar först vid tio dagar, withdrawal (när man exempelvis nyper en valp i tassens och de drar undan den. Om man exempelvis har det väldigt varmt, drar de sig undan från det som inte riktigt är skönt för dem) mellan 7-19 dagar och deras hotreflex fungerar normalt vid 2-3 månaders ålder.

Deras sömnmönster innebär aktiv sömn upp till tre veckors ålder och deras urinering och defekation är inte viljestyrd förrän först vid två veckors ålder.

Normala reflexer och beteenden hos den neonatala valpen

- Stark sugreflex
- Rooting reflex (dvs vänder sig när placeras på rygg)
- Gnäll (enbart när den är hungrig)
- Aktiv, mobil, alert
- Ren, blank päls, rent ansikte och perianalområde
- Aktiv sömn och lätt andning
- Diar var/varannan timme
- Urinerar/defekterar vid stimulans

Neonatologi = "Läran om medicinsk vård av nyfödda, i dagligt tal neonatalvård eller nyföddhetsperiodens hälsa & ohälsa."

Neonatal räknas en valp från födseln till dess att den är två veckor. Vad är normalt och hur ska man kunna urskilja när något inte är normalt? En neonatal valp har oftast en födelsevikt på 100-600 g, en andningsfrekvens på 10-18/min, rektaltemp på 35,6-37 grader, hjärtfrekvens på 200-250 bpm. Lägre frekvens tyder på hypoxemi, det vill säga sänkt syrehalt som enbart påverkar syremättnaden i blodet. Hypoxi innebär att syrehalten sjunker och påverkar även perifer vävnad. Oftast

är inte heller njurarna utvecklade vilket innebär att den nyfödda valpen har en låg specifik vikt, ca 1,007-1,017 på urinen. Detta innebär att valpen har ett stort vätskebehov, cirka 120-180 ml/kg och dygn, det vill säga tre gånger så stort som hos den vuxna individen. Urinen är

också ofärgad upp till 8-10 veckors ålder, på grund av att den är så utspädd.

Fysiologiska parametrar hos den nyfödda som har betydelse

Levern är inte fullt utvecklad hos en neonatal valp, inte heller valpens enzymssystem. Detta är viktigt att komma ihåg vid en eventuell medicinering. Valpen har inte heller förmåga att lagra eller tillverka socker vilket gör den extremt energi-beroende. Valpens koaguleringsförmåga är normal först vid 1-2 veckors ålder. När det gäller reflexer ska den nyfödda valpen ha sugreflex. Den ska också ha en utvecklad rootingreflex, det vill säga söka med nosen för att hitta spenen. Läger man valpen på rygg ska den försöka rätta sig.

Nyfödda valpar har en erytematös (rödflammig) hud och slemhinnor normalt första veckan, därefter blir de rosa.

Råmjölken/Kolostrum

Råmjölken är en källa till immunoglobuliner och näring. Första immunförsvaret utgörs av kroppens antikroppar från modern. Detta måste ske under de första 12-16 timmarna då tarmepitelet är genomsläppligt för immunoglobuliner, men är fortsatt viktigt även efter. Råmjölken innehåller även hormoner och tillväxtfaktorer som är viktiga för utveckling av inre organ. Om valpen ej fått i sig kolostrum kan man ge serum, 22 ml/kg valp.

Digivningen

Digivningen är som störst när valparna är runt tre veckor gamla. Det är viktigt att ge tiken ett högklassigt foder. Gärna 50% mer under första veckan, 100% mer under andra veckan och 3-400% mer under tredje veckan. När det gäller avmaskning av

valpar bör första gången ske vid 2-4 veckors ålder. Antalet gånger beror på val av preparat och om ”synlig” maskförekomst.

Sjukdomar hos valparna under digivningsperioden kan vara allt från diarré, förstoppning, fading puppy-syndromet, swimmers och/eller navelinfektion. Fading puppy-syndromet är en diagnos man egentligen inte vet något om. De blir håglösa, ligger för sig själva och man vet tyvärr inte varför de gör så. Vanligen går det inte att rädda dessa valpar. Swimmers är när valparna inte kommer upp på benen efter två veckors ålder. De blir liggandes och kravlandes. Oftast får dessa valpar en missbildad bröstorg och blir plattbröstade.

Sjukdomar hos tiken under digivningsperioden

Eklampsi (kalkbrist)

- Orolig/nervös, flämtar, kramper uppstår efter några minuter, feber
- Behandling: Intravenöst calcium som ges långsamt, därefter calciumkarbonat. Skilj tiken från valparna under 24 timmar.
- Kalk ska ej ges profylaktiskt!

Mastit (missfärgad mjölk)

- Valparna blir oroliga, tiken vill ej ge di. Varm, svullen och ömmande juverdel.
- Missfärgad mjölk, feber
- Behandling: Urmjölknig, eventuellt NSAID, ”plåstra” över aktuellt juver så valparna ej diar ur aktuell spene. Kan även behandlas med antibiotika.

Akut metrit (en inflammatorisk process i livmodern)

- Dött foster alternativt kvarbliven efterbörd, lång valpning, dålig hygien vid valpningen

Se upp med 4H

- Hypovolemi = för låg blodvolym
- Hypotermi = för låg temperatur
- Hypoglykemi = för lågt blodsocker
- Hypoxi = för lite syre i kroppens vävnader

- Oftast ett par dagar efter partus
- Feber, nedsatt allmäntillstånd, illaluktande flytningar, nedsatt mjölkproduktion, hängiga valpar
- Behandling: Eventuellt vätska intravenöst, oxytocin (engångsdos), eventuellt NSAID

Galaktostasis (mjölkstockning)

- Vanligast dagarna efter valpning
- Ömt och svullet juver
- Behandling: Våtvärmande omslag, försiktig urmjölkning
- Agalakti/hypogalakti
- Tiken har lite mjölk och är inte särskilt vanligt. Stimuleras oftast när valparna börjar dia.

Vad händer med födelsevikten hos de neonatala valparna och varför?

10% av födelsevikten kan förloras första dygnet på grund av vätskeförluster. Efter det bör det ske en 5-20% ökning dagligen de första 2-3 veckorna. Dehydrering hos den nyfödda valpen leder ofta till hypovolemi och hypovolemisk chock. Hos den nyfödda valpen är det svårt att bedöma dehydreringsgraden och hudturgor (har liten fettmängd och högt vätskeinnehåll i huden), de har oftast fuktiga slemhinnor även om uttorkade och specifik vikt. Här är urin ej tillförlitlig. Bästa sättet är att väga valpen, men även slemhinnefärg (CRT, varma extremiteter, hjärt/lungauskultation och urinproduktion (2,5 ml/100g/dag). Allt detta kan ge besked om valpen är uttorkad eller

inte. Subkutan administrering av vätska är inte optimalt, för valpen blir nerkyld och det kan också leda till nekros av vävnaden.

Varningstecken/symptom hos neonatala valpar

- Svag, immobil, kall = allvarligt läge
- Bleka eller ikteriska slemhinnor
- Svag sugreflex och/eller inget "rooting" beteende
- Vänder sig ej från ryggläge
- Svullen buk
- Diarré
- Mörk eller rosafärgad urin
- Oförmåga att defekera
- Nekrotisk öron/svanstipp
- Matt päls
- Ingen viktuppgång

Neonatal intensivvård

Hypotermi

- Långsam uppvärmning under 1-2 timmar. (kängurumetoden funkar oftast väldigt bra)

Hypovolemi och dehydrering

- Diarré, kräkning, otillräcklig kaloriintag
- Behandling: Bolus 30-40 ml/kg följt av 80-100 ml/kg/dygn elektrolytlösning intravenöst, sc, io, ip.

Hypoglykemi (Nyfödda har nedsatt gluconeogenes och minskade glycogenlager i levern. De förlorar också mycket glukos över njurarna)

Nedsatt allmäntillstånd, dålig sugreflex, inaktiv sömn, isolerar sig från syskonen. Behandling: Glukoslösning 5-10% 1 ml/200g kroppsvikt. Kan ges var 30:e minut. Alternativt 1,25-5% dextros tillsätts i infusion.

Sepsis

- Behandling: Vätsketerapi, ab, plasma, värme, syrgas
- Tre ställen man kan titta efter infektioner på neonaten?
 1. Naveln
 2. Ögon
 3. Öron

Vanliga orsaker till mortalitet hos valpar

Undernäring, infektioner, bakterier och virus. Men även medfödda defekter eller brister i omgivande miljö så som temperatur och hygien. Även en ointresserad/ovan mamma kan leda till att valpar inte klarar sig. Hit hör också äldre och/eller

överviktiga tikar. Man kan även se att parasiter, trauman, låg födelsevikt och utdragen förlossning kan vara bidragande orsaker till mortalitet hos valpar.

Neonatalperioden & övergångsfasen: 0-3 veckor

Denna period är inte lika för alla – viss individuell skillnad förekommer. De flesta beteenden är reflexer. När valpen är mellan 0-2 veckor (neonatalperioden) varken ser eller hör de. Valpen är också helt beroende av sin mamma. De reagerar för värme, kyla och lukter. De kravlar också i cirklar, vaggar med huvudet, har sugbeteende, mjölktrampar och kan pipa/skrika.

Vid övergångsfasen (2-4 veckor) öppnas valpens ögon och öron. Sociala beteende börjar utvecklas och de undersöker samt leker med syskonen. Det är också nu de börjar att stå och gå. Socialiseringsfasen inträder vid 4-12 veckors ålder. Det är också nu valpen har fullt utvecklade sinnen. Hjärnan är i mycket snabb utveckling. Valparna är positiva, nyfikna och börjar leka. Det är viktigt med positiv kontakt med människor och andra hundar. Upplevelser blir bestående minnesbilder. Valparna får en ökad flykttendens och upptäcker att saker och ting kan vara farligt. Deras sociala beteenden innefattar att de signalerar med svans, öron, tänder och morrar. De börjar försvara sin föda och artprägling påbörjas. Undersökningsbeteenden så som kampekar att öva upp styrkan, snabbhet och signaler hos valparna framträder. Tecken på dominans syns nu också. Tiken uppfostrar och sätter regler för ungar.

Valpens ”milstolpar” (0-8 veckor)

- Shivering reflex (6-8 dagar)

- Öppnar ögon och kan se (10-15 dagar)
- Öppnar öron och hör (13-17 dagar)
- Kan skälla (14-20 dagar)
- Tidiga lekrörelser (15-21 dagar)
- Kan stå upprätt stadigt (18-21 dagar)
- Urinera/defekera utan stimuli från mamma (15-21 dagar)
- Balans för att passera urin och tarmrörelse (18-21 dagar)
- Kroppsvändning under sömn (0-28 dagar)
- Äta från en matskål (25-28 dagar)
- Mjölktänder (24-27 dagar)
- Avvänjning; äta från en matskål (25-28 dagar)
- Leka med kullsyskon (28 dagar)
- Muskeltonus (28 dagar)
- Gå och springa (14-28 dagar)
- Förmåga att fokusera som en vuxen hund (35 dagar)
- Leka med leksaker (40 dagar)
- Rumsrenhet (kan börja från 3 veckor men är fullständig vid 4-6 månader)

Uppfödning av moderlösa valpar

Man kan använda sig av en amma. När det gäller näring använder man sig av mjölkersättning och denna ska vara 38 grader varm i pipett/spruta/sminksvamp. När det gäller föda ska en valp under sin första vecka ha mellan 6-8 mål/dygn, detta motsvarar cirka 15-20% av kroppsvikten). Andra veckan ger man 4-6 mål/dygn, detta motsvarar ca 20-25% av kroppsvikten. Tredje veckan 3-4 mål/dygn, motsvarar ca 25-32% av kroppsvikten. Daglig tillväxt är den bästa indikatorn på tillräckligt näringsintag. Tänk på att nyfödda valpar har väldigt dålig förmåga att reglera sin kroppstemperatur. Det kan den först vid 2-4 veckors ålder. Därför bör det alltid vara varmare i valplådan och först när de blir äldre räcker det med rumstemperatur.

Avvänjning

När ska valparna börja med fast föda och vad ska man ge dem för foder? Man kan börja med små smakportioner vid tre veckors ålder. Se förslag på antal mål/dygn ovan. Uppblött foder, alternativt rå köttfärs (max 10% fett) som rörs ihop med en äggula och några droppar raps- eller solrosolja. Frys köttfärsen minst ett dygn innan den ges. Värms till ungefär kroppstemperatur. Aktiv sinläggning av tiken är normalt inte nödvändig. ●

Blomskogens Kennel

ett uppfödarporträtt

TEXT: BERIT BODIN

Tommy Blom som driver Blomskogens kennel bor i Lysvik, några mil söder om Torsby i Värmland. På gården är hela tomten inhägnad så alla hundar, både jämthundar och gråhundar, kan springa omkring fritt och leka med varandra. När jag hälsade på för några år sedan var hundhuset nyrustat och väldigt fräscht. Rejälä burar för hundarna och stort utrymme med några fåtöljer för de tvåbenta. ”Han är mest därinne om han inte är i skogen”, var det någon som sa ...

Tommy blev tidigt i sin jaktutövning intresserad av avel, och 1994 hade han sin första valpkull, en gråhundskull. Jämthundarna kom in senare i bilden. Idag finns två jämthundstikar, Blomskogens Queen och Mottibäckens Missi tillsammans med fyra gråhundstikar på kenneln. Med många hundar behöver man mycket jakt. Under september åker Tommy och hundarna till Hammerdal och Åsele, sedan fortsätter jakten hemma i Torsby på några ställen. Hundarna har skött sig bra under säsongen, säger Tommy.

SE J(LÖ)CH Mottibäckens Missi blev den första jämthunden som Tommy köpte 2018. Missi var färdig

SE J(LÖ)CH redan vid ett år och två månaders ålder. Hon och hennes syskon har ett kullvärde på 8/9, där de tagit minst första pris på jaktprov. Missi är en snabb och smidig tik som älgarna brukar stå fast för i upptaget. Men hon jagar inte bara älg, hon jagar gris och kronhjort också, och hon har även skällt på björn. Hon har haft tre valpkullar där två av kombinationerna gett meriterade avkomor.

SE J(LÖ)CH Karhunkeräjäan Jessi är den hund som betytt mest för aveln på Blomskogens Kennel. ”Jag köpte henne när hon var tre år. Det var en kompis som tyckte att jag skulle köpa henne. Egentligen behövde jag inte någon mer hund men till slut åkte jag dit och tittade på henne. Hon gick lös på gården, som var ett stuteri, utan problem. Det var heller inga problem att kalla in henne sa ägaren. Hon var en finsk import som inte registrerats om i Sverige och då var hon heller inte utställd och inte röntgad. Hon hade bara jagat tidigare. Tiken var trevlig och jag tyckte det var värt ett försök så jag tog med henne hem på prov.” ”Vid första släppet gjorde hon en söktur på 400 m, gick ut igen och tog upp på 2,5 km. Och där stog det. Hon kom inte på mina

inkallningsförsök den natten, men jag lärde mig så småningom att om jag fick ögonkontakt med henne, då fungerade inkallningen. Jag låg där hela natten och väntade och på morgontimmarna stötte jag älgarna mot sjön för att hon skulle bryta. Först simmade hon efter dem i 150 meter, men sedan vände hon och jag kunde koppla henne”.

Jessi har haft fyra valpkullar med 71% jaktprovsmeriterade avkomor. Tre av dem är jaktchampions, en svensk dubbelchampion och finsk jaktchampion. Och så har vi Blomskogens Queen, som Tommy har kvar i kenneln, med svenskt, norskt, finskt och nordiskt jaktchampionat. Hon har nio första pris tagna före två års ålder!

Men fler i Q-kullen har gjort bra ifrån sig. Två av Queens kullbröder tävlade i Älghunds-SM 2023. Inte så vanligt att två kullsyskon kvalar in till SM samma år! Q-Bamse kom på fjärde plats och Qrut, som bröt provet, på 10:e plats. Q-Bamse placerade sig också på 5.e plats i jämthundklubbens Ungdomsmästerskap 2023. Queen kommer att löpa snart och då ska hon paras med Mottibäckens Puck, NORD JCH, NORD UCH med

kullvärde 10/10. Det blir spännande att följa!

-Vad har du för mål med din uppfödning, och vad tittar du på när du väljer täckhund?

”Jag försöker få en bredd på uppfödningen. Jag vill ha så mycket jakt som möjligt i dem. Men jag vill även att de ska se bra ut exteriört, att de är funktionellt byggda för att hålla för mycket jakt. Så jag åker på utställningar med dem också, för att få dem

bedömda. Men så klart är det jakten som prioriteras. När det gäller val av täckhund så tittar jag på samma sak och tycker att egenskapen stånd på upptagsplatsen är viktig. Och jag vill ha hundar som frontar älgarna. Som Queen till exempel, hon rör sig framför älgarna i en halvcirkel. Det gillar jag. Det sporrar en att få fram bra hundar. Det är visserligen mycket jobb men det är det värt. Och framför allt är det roligt. På våren brukar jag ha valpträffar för alla som köpt

en valp någon gång. Det är roligt att träffas, och det är kul för valpköparna att få kontakt med varandra och se de andra kullsyskonen. Jag brukar ta hit en permobjörn som de får testa på. För varje kull gör jag en messenger-grupp så de kan berätta för varandra hur det går.”

-Vad tittar du på när du väljer ut en valp till dig själv?

”När man väljer ut en valp tittar jag mycket på rörelserna, de ska ha ett bra steg, och att de tar sig fram. Spar jag en valp ur en egen kull så är det lättare att bedöma de mentala egenskaperna eftersom man ser dem så mycket och lär känna dem. Men om jag ska välja en som jag inte fött upp själv, lyfter jag upp en valp och går undan med den en bit. Sedan släpper jag ner den på marken och ser hur den betar sig när den blev själv. Den kan vara tuffare när den är med kullsyskonen och har deras stöd. Men sticker den iväg är den orädd.

-Hur brukar du jaga in dina hundar?

Jag tar ut hela valpkullen till skogen så de får bekanta sig med miljön och dessutom vänja sig vid att åka bil. Under valp- och unghundstiden sitter jag ner och tar det lugnt, grillar någon korb kanske. Börjar de söka så går jag med. Är valpen väldigt tuff kanske man får bromsa. Det kan vara väldigt olika när de blir mogna, ibland kan en nio månaders hund vara mogen för att jaga. Men jag jagar alltid in dem när jag är ensam. Och första älgen för en unghund vill jag skjuta själv. ●

Broholmer -

*den stora vaktande gårdshunden med den
vänliga själen och mjuka sinnet.*

Jag har blivit tillfrågad att skriva lite om rasen broholmer och tackade förstås ja till detta. Jag heter Maria Sörensen Stengaard och har kennel Bromgo's. I dagsläget har jag tre tikar där två är helsystrar Wspomnienie Darmy Lara och Leia (importer från Polen) sex år gamla. Sedan sparade jag en valp Bromgo's Bibbi som är från den ena av systrarna som är tre år snart.

Jag har haft hundar i 40 år och raserna har varierat, min första hund var en labrador, sedan har jag haft whippet, schäfer, bullmastiff. Jag skaffade min första broholmer 2015.

Då min senaste schäfer gick bort började jag titta runt för att hitta en hund med de egenskaper jag sökte för tillfället. Mitt intresse föll på broholmer, jag började läsa på ordentligt om rasen och hittade en uppfödare i Norge. På den tiden

var det en omöjlighet att köpa en broholmervalp i Sverige. Jag fick hem valpen och jag var helt såld på rasen och dess egenskaper och sinne.

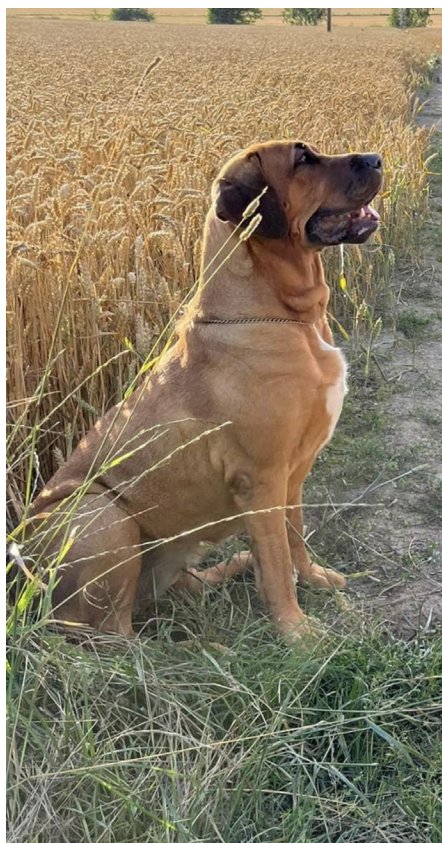
En broholmer för mig är en stor robust tålig och godmodig vakt och gårdshund. Den ska kännas trygg i olika miljöer och inte påverkas så mycket av sin omgivning.

Det är en hund som älskar fysisk närhet och som vill bo och vara nära sin familj.

Jag sitter som ordförande i Broholmerföreningen Sverige/Norge och har gjort detta i åtta år nu. Då jag köpte min första broholmer 2015 ville man lägga Broholmerföreningen vilande på grund av att det inte fanns så mycket engagemang i föreningen. Jag och flera andra entusiaster lyckades få igång föreningen och idag är den mycket aktiv och fungerar väldigt bra.

I styrelsen jobbar vi väldigt mycket runt mentalitet och hälsa. Vi har nyligen skickat ut en omfattande hälsoenkät för att se hur rasen ligger till. Över 50 procent av alla broholmerägare besvarade enkäten och det är vi väldigt glada över. Vi jobbar också mycket på att få så många individer som möjligt mentaltestade och där ligger vi väldigt högt i antalet testade hundar.

Man kan göra mycket med sin broholmer, om man vill. Nosework, viltspår (finns några viltspårchampion i rasen), personspår som också är väldigt uppskattat av hundarna. Broholmer spårar gärna så det finns många användningsområden. Man ser även att broholmer ökar markant runt utställningsringarna vilket är jätteroligt då det ger broholmerintressenter möjlighet att se och lära känna rasen. Annars är det långa skogspromenader och vaktande på gårdar som uppskattas.

Fakta om broholmer

Broholmer tillhör gruppen molosser/mastiffer och är en stor och mycket kraftig hund. Hanar ska vara cirka 75 centimeter höga och väga 50–70 kilo. Tikarna ska vara cirka 70 centimeter höga och väga 40–60 kilo. Med tanke på storleken är det tur att rasen framförallt präglas av sin godmodighet. Rasen ska vara mycket lugn, vänlig, och robust. Trots sitt älskvärda lynne, är rasen också en utmärkt vaktande gårdshund.

Broholmern har kort päls och finns i tre färger; rödgul, gul med svart mask och svart.

Broholmer är en gammal dansk hundras med anor från 1500-talet. Den avlades fram som en korsning mellan engelsk mastiff och inhemska stora raser. Hunden har använts både som vakthund, jakthund, draghund och boskapshund.

Under en period använde man broholmer som ammor till lejonungar på Zoo. Den svarta har även använts som vakthund på Tivoli i Köpenhamn.

Broholm Slott

I mitten av 1800-talet började hovjägmästare Sehestad på godset Broholm på den danska ön Fyn ett avelsarbete med rastypiska individer. Hunden fick så småningom namnet broholmer efter godset.

Men detta var hundar som krävde mycket mat och efter krigens var rasen kraftigt decimerad genom nöd, sjukdomar och inavel. Efter 1950-talet räknades rasen som

utdöd. 1974 gav sig kynologer i kast med ett restaureringsarbete. Man finkammade landet efter hundar som hade gammalt broholmerblod i ådrorna och man bedrev en mycket

målmedveten avel. 1982 blev rasen officiellt godkänd som ras igen. Arbetet med att få fram en "äkta broholmer" har medfört att ägandeskap och avel har kantats av stora restriktioner och det rådde länge exportförbud. Broholmerselskapet har i Danmark fått uppgiften att övervaka att alla regler efterföljs och ett av syftena med att bilda en svensk broholmerförening var att skapa ett avtal med den danska motparten för att underlätta för ett avelsarbete i Sverige.

I dag uppgår antalet individer i rasen till drygt 2000, främst i Danmark, men även i intilliggande länder; främst Tyskland och Nederländerna men också i Finland, Estland, Ryssland och Norge. I Sverige har vi runt 200 broholmer. Förhoppningsvis är det snart fler som får upp ögonen för denna majestätiska hund med den fantastiska mentaliteten.

MARIA SÖRENSEN STENGAARD

Avelsregler

För att valparna i en kull ska kunna registreras i SKK eller NKK (och därmed officiellt räknas som renrasiga broholmer) ska SKK:s eller NKK:s grundläggande krav, när det gäller avel, uppfyllas:

Enligt SKK har broholmer hälsoprogram nivå två gällande höftledsdysplasi. Det innebär att hunden ska vara röntgad för att gå i avel men det ställs inga krav på vilket resultat röntgen visar. Broholmerföreningen rekommenderar också att de hundar som ska gå i avel scannas för aortastenosis.

Röntgen för HD/ED

För att resultatet av röntgen för HD/ED ska registreras officiellt ska hunden vara minst 12 månader gammal. De flesta väntar med röntgen till cirka 18 månader för att hunden ska vara lite mer färdigväxt. Det är dock bra att inte vänta för länge eftersom röntgenresultatet är viktigt för hundägaren. Har hunden felfria höfter och armbågar kan man belasta hunden lite mer fysiskt om man vill det. Har hunden HD eller

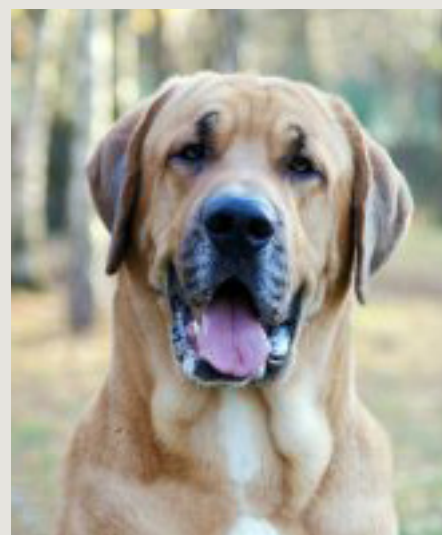
ED kan man, med anpassad träning, förebygga att hunden får problem.

I policyn står följande: I enstaka fall kan det vara motiverat att använda hund med lindrig ED, grad 1, i avel. Då med hänsyn till andra viktiga egenskaper och/eller populationens långsiktiga utveckling med avseende på genetisk variation. Avelskommittén menar att man då bör ta rasspecifik hänsyn, bland annat till rasens konstitution (till exempel storlek och kroppsvikt), hälsostatus och avelsbas.

Eftersom avelsbasen är så liten i rasen broholmer så kan det vara motiverat att använda hundar med ED 1 om de anses bidra positivt till rasen. Den hund man parar med ska ha ED 0.

Hundar med ED 2 eller tre får inte användas i avel:

Att använda hundar med ED-grad 2 eller 3 i avel menar kommittén inte är förenligt med SKKs grundregler. Detsamma gäller för hundar med

kliniska symptom på armbågsledsdysplasi, eller hundar som är opererade på grund av ED, oavsett ED-grad.

BPH gäller för att få hunden avelsgodkänd av Broholmerföreningen Sverige/Norge. Danmark godtar nu samtliga nordiska länders mentalbeskrivningar vilket innefattar både svenskt MH och BPH. En broholmer måste även ha ett Very Good på officiell utställning efter två års ålder för att bli avelsgodkänd.

